

Ympäristöministeriö
kirjaamo.ym@gov.fi

Viite Lausuntopyyntö työryhmän ehdotuksesta Merenkurkun suojelualueen perustamiseksi

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto ehdotuksesta Merenkurkun suojelualueen perustamiseksi

Merenkurkun alueella sijaitsevien, valtion hallinnassa olevien valtakunnallisiin suojeluohjelmiin tai Natura 2000 -verkostoon kuuluvien sekä eräiden muiden valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittujen alueiden perustamisesta luonnonsuojelulain (9/2023) 46 §:ssä tarkoitetuksi valtion muuksi luonnonsuojelualueeksi eli Merenkurkun luonnonsuojelualueeksi tähtäävä työ käynnistyi vuonna 2020 ja on tämän jälkeen jatkunut aina kevääseen 2025 saakka kahdessa erillisessä ryhmässä.

Tällä asetuksella perustetaan Merenkurkun luonnonsuojelualue, jonka pinta-ala on noin 64589 hehtaaria, josta 2863 hehtaaria on maa-aluetta ja 61726 hehtaaria vesialuetta, ja siitä sisävesialuetta 35 hehtaaria. Jo aiemmin Natura 2000 -verkostoon kuuluvasta Merenkurkun saaristosta on perustettu 79362 hehtaaria yksityisiksi luonnonsuojelualueiksi, mistä 8157 hehtaaria on maa-aluetta ja 71205 hehtaaria on vesialuetta.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jatkossa ELY-keskus) ja sen edeltäjäorganisaatiot ovat vuosikymmenten saatossa pääasiallisesti vastanneet valtakunnallisten suojeluohjelmien ja Natura 2000 -verkoston toimeenpanosta Merenkurkun alueella. ELY-keskus iloitsee siitä, että valtiolle hankittujen alueiden muodostaminen luonnonsuojelualueeksi on edennyt näin pitkälle. Asetuksen myötä tulisi valtakunnallisten suojeluohjelmien ja Natura 2000-verkoston suojelu pääosin toteutetuksi Merenkurkun saariston alueella.

Kuten muistiosta käy ilmi Merenkurkun saariston alue on äärimmäisen arvokas niin maankohoamissaariston luontotyyppien kuin linnuston ja muun eliöstön suojelun, mutta myös saariston kulttuuriympäristön, perinteisten elinkeinojen ja vapaa-ajan vieton sekä virkistysten ja luontomatkailu kannalta. Näitä erilaisia näkökulmia on asetuksen valmistelun yhteydessä onnistuneesti sovitettu yhteen.

ELY-keskus kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin liittyen asetukseen ja muistioon:

Kappaleessa 4.3 ennakoidaan tulevia tarpeita muun muassa rakentaa teitä (mm. Mustasaaren kunnassa Björkön saaren ja Vistanin kylän välille sekä Korsnäsin kunnassa Sävmarintien ja Långbådanin niemen välille), syventää väyliä luonnonsuojelualueen sisällä sekä mahdollisesti toteuttaa kiinteä yhteys Merenkurkun yli Ruotsiin. ELY-keskus pitää ymmärrettävänä nostaa tällaisia hankkeita asetukseen 52 §:n nojalla. Muistiotekstissä tulisi kaikkiiin hankkeisiin liittyen tuoda esille, että harkinta ja arvio hankkeiden

toteuttamismahdollisuuksista tehdään niitä ohjaavan lainsäädännön perusteella mukaan lukien Natura -säännökset.

ELY-keskus pitää muistiossa ja asetuksessa kuvatun kaltaista neuvottelukuntaa erittäin tärkeänä ja kannatettavana työkaluna laajan alueen tiedonvaihdon ja vuorovaikutuksen järjestämisessä. Vuoden 2026 alusta voimaan tulevan organisaatiouudistuksen myötä neuvottelukuntaan olisi hyvä kutsua sekä lupa- ja valvontaviraston että Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskuksen edustus. Myös yhteishallintaryhmä tukisi omalta osaltaan käytännön hankkeiden toimeenpanoa alueella.

ELY-keskus pitää niin ikään tärkeänä, että Merenkurkun saariston Natura 2000-alueelle, niin valtion maan luonnonsuojelualueelle kuin yksityisille luonnonsuojelualueillekin laaditaan yhteinen hoito- ja käyttösuunnitelma. Hoito- ja käyttösuunnitelman myötä tarkentuu yhteinen tavoitekuva ja alueen hoidon, ennallistamisen ja virkistyskäytön toimenpidetarpeet. Koska Merenkurkun saariston alueella pääosa alueesta muodostuu yksityisistä luonnonsuojelualueista ja ELY-keskuksella on aktiivinen rooli niiden hoidon järjestämisessä erityisesti perinnebiotooppien ja rannikon pienvesien kunnostusten osalta, tulisi varmistaa, että Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskukselle varataan riittävät resurssit suunnitelman laadinnan tukemiseen.

Uuden luonnonsuojelualueen perustaminen aiheuttaa sekä investointikustannuksia että vuosittaisia kustannuksia alueiden hoidolle ja hoidolle. Kertaluonteisia kustannuksia ovat noin 100 000 euron maanmittauskustannukset ja noin 120 000 euron kustannukset alueen hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisesta. Laadittavat hoito- ja käyttösuunnitelmat on tarkoitus laatia yhteisesti koko Merenkurkun Natura-alueelle eli sekä perustettavalle valtion luonnonsuojelualueelle että aiemmin perustetuille yksityisille luonnonsuojelualueille. Merenkurkun (Fäliskär ja Västra Norrskär) perustettavan suojelualueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ylläpitovelka vaatii 115 000 euron vuosittaisen rahoituksen ylläpitoon seuraavan kymmenen vuoden aikana. Investointikustannukset ovat noin kaksi miljoonaa euroa, ja summa sisältää tiettyjen käyttöön kelpaamattomien rakennusten purkukustannukset sekä alueen huoltorakenteiden, satamien, polkujen, nuotiopaikkojen ja muiden korjaus- ja rakentamiskustannukset. Muun muassa huoltorakenteiden ylläpidon, ohjauksen ja seurannan sekä valvonnan vuosittaisten kustannusten arvioidaan olevan noin 120 000 euroa vuodessa. Perustettavaa yhteishallintaryhmää varten varataan vuosittain noin 150 000 euron määräraha koordinaattorin palkkakustannuksiin ja suojelualueen kehittämishankkeeseen. Kolmasosa summasta käytetään Merenkurkun maailmanperintökohteen rahoituksen vahvistamiseen. Merenkurkun maailmanperintökohde on vuonna 2012 perustettu yhdistys, jonka jäsenet ovat Metsähallitus ja maailmanperintöalueen kuntia. Yhdistys koordinoi valtion ja kuntien yhteistä asiakaspalvelu-, koulutus- ja kehittämistoimintaa. ELY-keskus esittää, että kustannustarpeet huomioidaan valtionhallinnon talousarvioesityksissä tuleville vuosille.

Karoliina Laakkonen-Pöntys
Johtaja

Leena Rinkineva-Kantola
Yksikön päällikkö

Jakelu	Ympäristöministeriön kirjaamo, Leila Suvantola
Tiedoksi	Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Timo Saari, Vincent Westberg, Vesa-Pekka Simula

Tämä asiakirja KEHA/21717/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/21717/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Laakkonen-Pöntys Karoliina 27.06.2025 09:23

Esittelijä Rinkineva-Kantola Leena 25.06.2025 22:22